

reaction. Moskva, 95 (in Russian).

12. Plokhinskiy, N. A. 1969. Rukovodstvo po biometrii dlya zootekhnikov – *Guide to Biometrics for livestock*. Moskva, 352 (in Russian).

13. Sklyar, O.I. 2011. Korelyatsiyna zalezhnist' nadoyu moloka koriv ta kil'kosti somatychnykh klityn u sekretu vym"ya pry subklinichnomu mastyti – Correlation dependence of cows milk yield and amount of somatic cells in a secret udder at subclinical venerable. *Veterynarna medytsyna Ukrayiny – Ukraine veterinary medicine*. 7:37-38 (in Ukrainian).

14. Suprovych, T. 2013. Polimorfizm hena Bola-DRB3 u koriv, spryynatlyvykh ta stiykykh do mastytiv – Polymorphism of gene Bola-DRB3 for receptive and resistance cows to mastitises. *Tvarynystvo Ukrayiny – Livestock of Ukraine*. 12:14-19 (in Ukrainian).

Бирюкова О.Д., Супрович Т.М., Маковская Н.Н., Мохначева Н.Б. ВЛИЯНИЕ ГЕНОТИПИЧЕСКИХ И ФЕНОТИПИЧЕСКИХ ФАКТОРОВ НА ЗАБОЛЕВАЕМОСТЬ МОЛОЧНОЙ ЖЕЛЕЗЫ У КОРОВ

Изучались факторы, влияющие на проявление маститов у коров украинской красно-пестрой молочной породы в ДПДГ «Христиновское», ДПДГ «Нива». Установлено, что на заболеваемость маститом у коров достоверно влияет фактор «отец» ($\eta_x^2=10,4-11\%$). В потомстве разных быков установлены значительные различия частот коров с повышенным содержанием соматических клеток в молоке (1,2-26,8%). Уровень соматических клеток влияет на показатели молочной продуктивности; у коров с SCC <500 тыс/мл достоверно выше надой, содержание жира, белка, лактозы и сухого остатка в молоке.

*У коров украинской красно-пестрой молочной породы, молоко которых характеризуется повышенным уровнем соматических клеток, превалировали аллели гена BoLA-DRB3.2 *07 и *08, которые для данной породы являются генетическими маркерами, ассоциированными с восприимчивостью к маститам.*

Ключевые слова: украинская красно-пестрая молочная порода, соматические клетки, устойчивость к маститам.

Birukova O. D., Suprovich T. M., Makovska N. M., Mokhnachova N. B. INFLUENCE OF GENOTYPIC AND PHENOTYPIC FACTORS ON DISPLAY OF DISEASES OF COWS LACTIFEROUS GLAND

Factors, influencing on the mastitises display of the Ukrainian Red-And-White dairy breed cows in research farms "Khristinivske" and "Niva" were studied. On the display of morbidity on mastitis for cows significant influences a factor "father" ($\eta_x^2=10,4-11\%$). In posterity of different bulls considerable distinctions of frequencies of cows are set with enhanceable maintenance of somatic cells in milk (1,2-26,8%). Influence of level of somatic cells is set on the indexes of the dairy productivity. For cows with SCC <thousand/ml significant higher yield, maintenance of fat, albumen, lactose and dry remain in milk.

*For the cows of the Ukrainian Red-And-White dairy breed milk of which is characterized by the enhanceable level of somatic cells, predominated alleles *07 and *08 of gene of BoLA-DRB3.2. These alleles are genetic markers for this breed, associated with receptivity to mastitises.*

Key words: Ukrainian Red-And-White dairy breed, somatic cells, mastitises resistance.

Дата надходження до редакції: 31.03.2017 р.

Рецензенти: доктор с.-г. наук, професор М. Я. Єфіменко
доктор с.-г. наук, професор Б. Є. Подоба

УДК 636.75

ОЦІНКА СОБАК МИСЛИВСЬКИХ ПОРІД ЗА РОБОЧИМИ ЯКОСТЯМИ

Л. В. Була, кандидат с.-г. наук,

Ю. М. Павленко, кандидат с.-г. наук.

Сумський національний аграрний університет

Досліджено особливості випробування лайок по підсадному ведмедю, вольєрному кабану і борсуку та по кров'яному сліду. Доведено, що серед досліджуваного поголів'я собак кращі мисливські якості у випробуваннях по підсадному ведмедю та вольєрному кабану демонструють представники західно-сибірської породи лайок, а російсько-європейські лайки показують кращу роботу у випробуваннях по вольєрному борсуку та за кров'яним слідом.

Ключові слова: лайка, підсадний ведмідь, вольєрний кабан, вольєрний борсук, кров'яний слід.

Постановка проблеми. Як у спортивному, так і у промисловому полюванні застосовують мисливських собак. Полювання з собакою, окрім збільшення здобичі, приносить незрівняну радість від спостереження за хорошою роботою

тварини, відчуття присутності надійного помічника на полюванні, додає азарт і емоційну насиченість полюванню. Звичайно досвідчені мисливці завжди використовують породистих собак. Для вдалого відбору таких тварин велике значення

Вісник Сумського національного аграрного університету

мають потенційно можливі робочі якості цуценяти [1, 2, 3, 4, 9].

Аналіз останніх досліджень. Той факт, що собака має високорозвинену здатність розрізняти запахи, розглядався багатьма вченими (Ф.Дж.Дж. Бай-тенджік [9], Е.С. Хамфрі і Л.Х. Уорнер [11], Л.Х. Уорнер [15] і У. Маккартні [13]), і можливо, саме цю його властивість ми вважаємо найважливішою робочою якістю. Майже всі інші виконувани собакию речі здатна зробити людина (в тій чи іншій мірі), але ми не можемо змагатися з ним в гостроті нюху.

Багато авторів доводять, що мисливські якості собак передаються спадково. Зокрема Г.Гейгер [10], досліджуючи роботу по сліду 726 дратхаарів на робочих випробуваннях в Німеччині за 1968-1970 роки, оцінив спадковість гостроті чуття у них в 39%, опрацювання сліду - в 46%, твердої стійки - в 38%, а мисливських якостей - в 41%.

Т.Мархлевські вказує, що манера розшукати птаха по сліду за допомогою нижнього чуття рецесивна стосовно пошуку з високо піднятою головою з використанням верхнього чуття [12].

Л.Ф. Уїтні заявляє, що гавкіт блаухаундів, що йдуть по сліду з голосом, домінує над його відсутністю, коли гончак працює мовчки, і провів селекцію за цією ознакою, отримавши лінію німих блаухаундів, що не гавкають під час опрацювання сліду [16].

У проєкті БАР-Харбор, описаному Дж. П. Скоттом і Дж. Л. Фуллером, а також багатьма іншими вченими, використовувалося п'ять порід собак - американський кокер-спаніель, басенджи, бігль, шелті і фокстер'єр. Вчені отримали істотну інформацію, спостерігаючи за 470 цуценятами. За його результатами було показано, що успадкування цілого ряду ознак поведінки можна пояснити як результат дії одного або двох генів. Але, вочевидь, олігогенне успадкування виявляється тільки для деяких ознак поведінки, тоді як у багатьох випадках характер розподілу ознак у потомства свідчив про полігенне успадкування. Дж.П.Скотт і Дж.Л.Фуллер відзначали також ефект гетерозису, який проявлявся в тому, що поміси першого покоління більш успішно вирішували завдання, ніж їхні чистопорідні батьки [14].

Л. В. Крушинський [5] вивчив успадкування порога прояву поведінкових реакцій, на прикладі успадкування здатності до апортування. Дослідження показали, що дана здатність обумовлена генотипово, тобто передається у спадок. Прикладом породи собак, у яких шляхом штучного відбору закріплений низький поріг прояву даної реакції, є лабрадор-ретривер.

Ми не можемо розглядати поведінку собак як ізольовану генетичну ознаку. Вона залежить від вроджених і набутих ознак, а також від взаємодії спадковості з навколишнім середовищем. Поведінка – це предмет не тільки генетики, а й

соціології, ембріології, екології і безлічі інших пов'язаних з нею наук [6].

Мета дослідження. Провести оцінку робочих якостей популяції породи лайок Сумської області; визначити основні критерії відбору тварин за робочими якостями для вдосконалення мисливських порід собак на базі обласного осередку Федерації мисливського собаководства України.

Вихідний матеріал, методика та умови дослідження. Матеріалом досліджень слугувало поголів'я собак породи західно-сибірська та російсько-європейська лайки у кількості 875 голів, зареєстрованих в Сумському обласному осередку ФМСУ протягом останніх років (з 2006 по 2015 рік).

Вивчення робочих якостей мисливських порід собак проводилось за допомогою звітів про іспити та випробування собак.

Оцінка робочих якостей мисливських порід собак проводилась на випробуваннях по вольєрному кабану та борсуку, підсадному ведмедю та по кров'яному сліду. На іспитах окремо оцінювались основні показники роботи собак за спеціальною шкалою нарахування балів, а саме: чуття, стиль пошуку, сміливість, правильність і сила хватки, злостивість, голос, в'язкість, майстерність атаки, спритність та слухняність, злагожденість для пар, послідовність, наполегливість, доповідь, ставлення до вбитого звіра.

Біометричне опрацювання експериментальних даних, кореляційний аналіз проводили, використовуючи формули Н.А. Плохинського [8] та Е. К. Меркурьєвої [7] на ЕОМ з використанням програмного забезпечення.

Результати досліджень. Лайками називаються північні, добре одягнені гостровухі собаки з пухнастим, загнутим у вигляді кільця або серпа хвостом. Вони універсальні, мають чудовий нюх, слух і зір, не згасаючи мисливську пристрасть, невтомність, сувору злість по відношенню до хижаків і в той же час м'який характер і прив'язаність до людини. Вони не примхливі. На відміну від лягавих собак, що користуються на полюванні в основному нюхом, лайки в рівній мірі використовують зір і слух, які для неї часом мають більше значення, ніж нюх. Працюють лайки без стійки. Суть робочих властивостей лайок в основному полягає в здатності розшукати або зупинити великого звіра або птаха, обгавкати, затримати і вказати, де вони зачалися або зупинити великого звіра сильними хватками і злісним гавкотом, затримати його до підходу мисливця. На відміну від гончака, лайка переслідує дичину мовчки. Вимоги до дальності і швидкості пошуку лайки різні: якщо при полюванні по копитних він має бути швидким і глибоким, а для деяких видів дрібних звірів в межах чутності гавкоту по залишеному звірятку, то при полюванні по качці і фазанам швидкість і глибина пошуку повинні доцільно обмежуватися.

За результатами аналізу показників робочих якостей мисливських собак, які оцінювалися на випробуваннях лайок по вольєрному кабану доведено, що російсько-європейська лайка поступається за багатьма показниками мисливських якостей західно-сибірським лайкам (табл. 1). Зокрема це стосується показників в'язкості, де пере-

вищення склапо 0,34 бали ($P<0,05$), спритності - 0,38 бали ($P<0,01$), слухняності - 0,37 бали ($P<0,001$). У той же час за показником чуття російсько-європейські лайки з найвищим ступенем достовірності переважали західно-сибірських на 0,26 балів ($P<0,001$).

Таблиця 1

Аналіз випробувань лайки по вольєрному кабану, бал

№ з/п	Показники		Російсько-європейська	Західно-сибірська
1	n		191	684
2	Чуття	M±m	3,67±0,04	3,41±0,04
		Cv, %	28,36	28,36
3	Пошук	M±m	6,20±0,12	6,17±0,06
		Cv, %	27,80	24,04
4	Сміливість	M±m	12,24±0,13	12,41±0,10
		Cv, %	14,52	20,23
5	Голос	M±m	6,31±0,07	6,29±0,05
		Cv, %	14,89	19,77
6	В'язкість	M±m	11,52±0,11	11,86±0,08
		Cv, %	12,61	16,94
7	Майстерність атаки	M±m	11,90±0,14	11,46±0,07
		Cv, %	16,42	16,24
8	Спритність	M±m	10,38±0,11	10,76±0,06
		Cv, %	14,34	15,65
9	Слухняність	M±m	2,73±0,09	3,10±0,06
		Cv, %	47,76	46,76

Згідно випробувань по підсадному ведмедю встановлено (табл. 2), що західно-сибірські лайки перевищували російсько-європейських за оцінкою відношення до сліду, спритності, голосу

та в'язкості. Достовірність маємо за показниками відношення до сліду - перевага при цьому склапа 0,48 балів ($P<0,05$) та в'язкості - 0,53 бали ($P<0,001$).

Таблиця 2

Аналіз випробувань по підсадному ведмедю, бал

№ з/п	Показники		Російсько-європейська	Західно-сибірська
1	n		72	277
2	Відношення до сліду	M±m	6,26±0,18	6,74±0,10
		Cv, %	24,91	25,83
3	Сміливість, правильність і сила хватки	M±m	20,89±0,31	20,30±0,19
		Cv, %	12,41	15,73
4	Злостивість	M±m	14,63±0,20	14,51±0,09
		Cv, %	11,40	10,23
5	Спритність і злагоженість для пар	M±m	5,52±0,16	5,72±0,09
		Cv, %	24,81	25,83
6	Голос	M±m	13,96±0,19	14,10±0,12
		Cv, %	11,49	14,52
7	В'язкість	M±m	5,40±0,11	5,93±0,06
		Cv, %	16,56	17,53

У випробуваннях по вольєрному борсуку за показниками чуття і пошуку, сміливості, голосу, в'язкості, спритності та слухняності кращими були російсько-європейські лайки (табл. 3). Статистич-

но підтверджену перевагу маємо при порівнянні показників в'язкості 0,68 балів ($P<0,05$), та спритності 0,46 балів ($P<0,05$).

Таблиця 3

Аналіз випробувань по вольєрному борсуку, бал

№ з/п	Показники		Російсько-європейська	Західно-сибірська
1	n		57	276
2	Чуття і пошук	M±m	3,72±0,13	3,54±0,0
		Cv, %	26,66	30,00
3	Сміливість, злостивість і правильність хваток	M±m	29,50±0,72	29,32±0,31
		Cv, %	18,33	17,83
4	Голос	M±m	6,13±0,18	6,11±0,06
		Cv, %	22,24	15,29
5	В'язкість	M±m	24,81±0,59	24,13±0,22
		Cv, %	17,92	15,36
6	Спритність	M±m	6,53±0,18	6,07±0,09
		Cv, %	20,94	25,60
7	Слухняність	M±m	3,56±0,17	3,52±0,07
		Cv, %	36,31	31,14

Випробування по кров'яному сліду засвідчили перевагу російсько-європейських лайок за всіма досліджуваними показниками (табл. 4). При цьому за деякими критеріями перевага була під-

верджена статистично, а саме: наполегливість – 0,6 балів (P<0,01), доповідь – 1,67 балів (P<0,05), слухняність – 1,15 балів (P<0,001).

Таблиця 4

Аналіз випробувань по кров'яному сліду, бал

№ з/п	Показники		Російсько-європейська	Західно-сибірська
1	n		9	46
2	Чуття	M±m	18,36±0,39	17,86±0,20
		Cv, %	8,53	9,51
3	Пошук	M±m	20,73±0,37	19,81±0,20
		Cv, %	7,19	8,41
4	Манера	M±m	6,82±0,15	6,74±0,09
		Cv, %	8,84	11,71
5	Послідовність	M±m	7,00±0,19	6,67±0,13
		Cv, %	11,07	15,77
6	Наполегливість	M±m	6,91±0,18	6,31±0,11
		Cv, %	10,14	15,05
7	Доповідь (анонс)	M±m	14,00±0,95	15,67±0,28
		Cv, %	27,20	14,92
8	Ставлення до вбитого звіра	M±m	11,18±0,43	10,67±0,29
		Cv, %	15,40	22,56
9	Слухняність	M±m	7,27±0,12	6,12±0,14
		Cv, %	6,42	19,17

Висновки. Серед досліджуваного поголів'я собак кращі мисливські якості у випробуванні по підсадному ведмедю та вольєрному кабану демонструють представники західно-сибірської по-

роди лайок, а російсько-європейські лайки показують кращу роботу у випробуваннях по вольєрному борсуку та по кров'яному сліду.

Список використаної літератури:

1. Акимов В.В. Охотничье собаководство / В. В. Акимов - Москва: Российский государственный аграрный заочный университет, 2006. - 116 с.
2. Беляев Ю.Ф. Основы мисливського собаківництва / Ю.Ф. Беляев – Запоріжжя: 2008.- 93 с.
3. Бондаренко В. Д. Мисливська кінологія /Бондаренко В. Д., Мазепа В. Г., Хоєцький П. Б – Львів: Афіша, 2002. - 160 с.
4. Гусев В. Кинология. / Гусев В., Гусева Е. / - Москва: Аквариум - Принт, 2006. - 232 с.
5. Крушинський Л. В. Эволюционно-генетические аспекты поведения. / Крушинський Л. В. / Избранные труды. – М., 1991 № 39 – 256 с.
6. Малькольм Б. Уиллис. Генетика собак / Малькольм Б. Уиллис – Москва: Центрополиграф, 2000. – 608 с.
7. Меркурьева Е. К. Биометрия в селекции и генетике сельскохозяйственных животных / Меркурьева Е. К. – М.: Колос, 1970. – 423 с.
8. Плохинский Н. А. Руководство по биометрии для зоотехников / Н. А. Плохинский. – М.: Колос, 1969. – 256 с.

9. Buytendijk, F.J.J, Themindofthedog /Allen&Unwin, London, 1935. - P. 215.
10. Geiger, G. Testing Procedure and inheritance of performance in the German Wirehaired Pointer (population studies based on the German Working Dog and German Wirehaired Pointer breed registry). Giessener Beitrage Erbp. Zuchthyg. 4, 1972.
11. Humphrey, E.S. and Warner, L. Working dogs. John Hopkins, Baltimore, 1934.
12. Marchlewski, T. Genetic studies on the domestic dog. Bull. Int. Acad. Polon. Sci. Lett. Cl. Sci. Math. Nat. B(l), 1930a.
13. McCartney, W. Olfaction in animals. Int. Pefam. 4, 1951.
14. Scott J.P. Genetics and the social behaviour of the Dog / J.P. Scott, J.L. Fuller. - Chicago; L.: University of Chicago Press, 1965. – 349 p.
15. Warner, L.H. Comparative psychology (Eds C.J. Warden, T.N. Jenkins, L.H. Warner) Ronald Press, New York, 1936.
16. Whitney, L.F. How to breed dogs. Howell, New York, 1971.

REFERENCES

1. Akimov V.V. 2006. Ohotnich'e sobakovodstvo - Hunting dog breeding – Moscow, Rossijskij gosudarstvennyj agrarnyj zaochnyj universitet, 116 (in Russian).
2. Belyaev Yu.F. 2008. Osnovy myslyvs'koho sobakivnytstva - Dog breeding Hunting Basics – Zaporizhzhya, 93 (in Ukrainian).
3. Bondarenko V. D., Mazepa V. H., and Khoyets'kyy P. B 2002. Myslyvs'ka kinolohiya - Hunting cynology – L'viv: Afisha, 160 (in Ukrainian).
4. Gusev V., and Guseva E. Kinologija. 2006. - Cynology – Moscow, Akvarium Print, 232 (in Russian).
5. Krushins'kij L. V. 1991. Jevoljucionno-geneticheskie aspekty povedenija - Evolutionary-genetic aspects of behavior.. Izbrannye trudy. – Moscow 39: – 256 (in Russian)
6. Mal'kol'm B. 2000. Uillis. Genetika sobak - Genetics of dogs - B. Uillis – Moscow: Centropoligraf, 608 (in Russian).
7. Merkur'eva E. K. 1970. Biometrija v selekcii i genetike sel'skohozjajstvennyh zhivotnyh - Biometrics in the selection and genetics of farm animals – Moscow, Kolos, 423 (in Russian).
8. Plohinskij N. A. 1969. Rukovodstvo po biometrii dlja zootehnikov - Guide to Biometrics for livestock. – Moscow, Kolos, 1969, 256 (in Russian).
9. Buytendijk, F.J.J, Themindofthedog /Allen&Unwin, London, 1935. - P. 215.
10. Geiger, G. Testing Procedure and inheritance of performance in the German Wirehaired Pointer (population studies based on the German Working Dog and German Wirehaired Pointer breed registry). Giessener Beitrage Erbp. Zuchthyg. 4, 1972.
11. Humphrey, E.S. and Warner, L. Working dogs. John Hopkins, Baltimore, 1934.
12. Marchlewski, T. Genetic studies on the domestic dog. Bull. Int. Acad. Polon. Sci. Lett. Cl. Sci. Math. Nat. B(l), 1930a.
13. McCartney, W. Olfaction in animals. Int. Pefam. 4, 1951.
14. Scott J.P. Genetics and the social behaviour of the Dog / J.P. Scott, J.L. Fuller. - Shicago; L.: University of Chicago Press, 1965. – 349 r.
15. Warner, L.H. Comparative psychology (Eds C.J. Warden, T.N. Jenkins, L.H. Warner) Ronald Press, New York, 1936.
16. Whitney, L.F. How to breed dogs. Howell, New York, 1971.

Була Л. В., Павленко Ю. Н. ОЦЕНКА СОБАК ОХОТНИЧЬИХ ПОРОД ПО РАБОЧИМ КАЧЕСТВАМ

Исследованы особенности испытаний лаек по подсадному медведю, вольерному кабану и барсуку и по кровавому следу. Доказано, что среди исследуемого поголовья собак лучшие охотничьи качества в испытании по подсадному медведю и вольерному кабану демонстрируют представители западно-сибирской породы лаек, а российско-европейские лайки показывают лучшую работу в испытаниях по вольерному барсуку и по кровавому следу.

Ключевые слова: лайка, подсадной медведь, вольерный кабан, вольерный барсук, кровавый след.

Bula L. V., Pavlenko Yu. N. THE ASSESSMENT OF HUNTING BREEDS DOGS BY WORKING QUALITIES

The peculiarities of tests of the Laikas on the bait bear, constrained wild boar and badger and on the blood trail are investigated. It is proved that among the studied number of dogs the best hunting qualities in the test on the bait bear and the wild boar are shown by representatives of the West Siberian Laika breed, whereas the Russian-European Laika dogs show the best work in the tests on the constrained badger and

on the blood trail.

Key words: husky, pod bear, aviary boar, aviary badger, blood trace.

Дата надходження до редакції: 15.02.2017 р.

Рецензенти: доктор біол. наук, професор Ю. Б. Бондаренко
доктор с.-г. наук, доцент А. М. Салогуб

УДК 636.082.2:575(072)

**КРАВЧЕНКО Н. А. – ВЫДАЮЩИЙСЯ УЧЕНЫЙ И СЕЛЕКЦИОНЕР
В ОБЛАСТИ ЗООТЕХНИИ И ГЕНЕТИКИ ЖИВОТНЫХ**

Д. Т. Винничук, доктор с.-х. наук, профессор, член-кор. НААН Украины;

И. В. Гончаренко, доктор с.-х. наук, профессор.

Национальный университет биоресурсов и природопользования Украины

Представлена информация о вкладе заслуженного деятеля науки Украины, доктора сельскохозяйственных наук, профессора Николая Антоновича Кравченко в историю мировой зоотехнической науки. Он автор 3 пород крупного рогатого скота, 4 линий симментальского скота и ряда семейств породного значения.

Профессор Н.А. Кравченко разработал новые теоретические положения относительно создания современных пород сельскохозяйственных животных при простом и сложном (многопородном) скрещивании аборигенной породы с производителями улучшающих пород. Он глубоко раскрыл сущность проблемы разведения по линиям в скотоводстве, коневодстве, свиноводстве; впервые разработал систему взаимосвязей подбора при сочетании выдающихся семейств с линиями породного значения; впервые предложил формулу для оценки препотентности быков-производителей молочных пород; разработал методику построения перекрестно-групповой родословной стада.

Особо следует отметить разработку Н.А. Кравченко относительно сочетаемости линий при подборе в племенных заводах и зонах деятельности государственных племенных станций по племенному делу. Это направление получило развитие в птицеводстве, свиноводстве и других интенсивных отраслях животноводства при создании синтетических популяций, кроссов и гибридов.

Профессор Н.А. Кравченко формировал перспективы развития животноводства Украины, а также оказывал помощь животноводам Монголии, Венгрии и других стран.

В современных условиях разработки профессора Н.А. Кравченко получают дальнейшее развитие в исследованиях его учеников (им подготовлено 6 докторов и 45 кандидатов наук).

Ключевые слова: профессор Н.А. Кравченко, сельскохозяйственные животные, мясное скотоводство, порода, генеалогический анализ, линии, семейства

Достижения выдающихся личностей в истории человечества оценивают с позиций тех свершений, каких они достигли по сравнению с тем временем, в котором они работали. В этом аспекте Заслуженный деятель науки Украины, доктор сельскохозяйственных наук, профессор Николай Антонович Кравченко (1909-1986 гг.) в истории мировой зоотехнической науки навсегда останется крупным ученым, выдающимся селекционером, создавшим три породы крупного рогатого скота (украинскую мясную, полесскую мясную, украинскую красно-пеструю молочную), 4 линии симментальского скота Украины и ряд семейств породного значения. Огромное творческое наследие ученого периодически требует переосмысления и даже спустя более 100 лет со дня его рождения.

Н.А. Кравченко первый в Украине в 1960-ые годы выделил регионы симментальской породы в зонах деятельности тогдашних Государственных племенных станций (ГПС) для проведения системной селекционной работы по формированию высокопродуктивных племенных стад

с дальнейшим преобразованием их в новую породу, сочетающую молочность, жирномолочность и хорошие мясные качества с приспособленностью к современным промышленным технологиям производства молока высокого качества (удой – 5000 кг молока на корову в год с содержанием жира – 3,7-4,0%, белка – 3,5%, плодовитость – 80-85 телят на 100 маток).

В 1960-1970 гг. под руководством профессора симментальские стада в зоне деятельности Прилукской и Тростянецкой ГПС Черниговской области; Смелянской, Шполянської, Звенигородской и других ГПС Черкасской области; Терезинской, Броварской, Белоцерковской, Ставищанской и других ГПС Киевской области достигли значительных показателей в производстве животноводческой продукции, в частности, на 100 га сельхозугодий в то время производили по 400 ц молока и 100 ц мяса, что в расчете на одного жителя потреблялось 360-380 кг молока в год и 35-40 кг мяса.

Таким образом, задолго до разработок зарубежных ученых в Украине под руководством